

U sa eḡela vhusiku

Tshivenda

Luḡa

5c

Gabogaisane Sikhipa

**Itani vhungoho ha uri ni kona u vhalo maipfhi a tevhelaho
nnzhi, hwenya, ntsedzeni, rwela, gwadama**

U sa eġela vhusiku

Tshivenda

Luġa: 5C

ISBN: 978-1-77981-665-8

© 2023 Ulwazi Lwethu African Languages Literacy Project

Muñwali: Gabogaisane Sikhipa

Mutshanduli: Mpho Makwarela

Mufanyisi: Sinomonde Ngwane

Nyolo na kudzudzanyele: Rock Bottom Graphic & Design

Nzunzanyo ya khaṅṅiso ya u thoma 2023.

U sa edela vhusiku

Gabogaisane Sikhipa

Namusi, Mulumiswa u khou vhumbuluwa o
vhumbuluwa mmbeteni. Mulandu ndi mini?
O vha a tshi khou toḡa u vuwa fhedzi ho vha
hu maḡautsha. U ḡo ita mini, nahone u ḡo ya
fhi a tshi vuwa?

Mulumiswa u na mme awe Vho Davhana ngei Ha Maila. Maḁuvhano Mulumiswa o vha a tshi vho humbulesa nga ha dzina ḁawe. O vha a tshi khou ḁoḁa u ḁivha uri o wanisa hani dzina ḁawe. A nga vhudzisa mme awe? Mme awe vha ḁo sinyuwa? U ḁivhudzisa mbudziso nnzhi.

“Matshelo, ri tea u vuwa nga u t̄avhanya, ndi khou ni isa Vuwani uri ni gude u vha maine wa tshirema,” Vho Davhana vha a amba vha sa khou riwenwela.

Mulumiswa o vha o t̄ungufhala a tshi pfha maipfhi ayo. A d̄ivhona a ngomu ha vhutsi ha mishonga ya tshirema i tshi khou swa.

“Ndi khou tou humbela, Mme anga. A thi ƙoƙi u vha maine. Ndi tshee muƙuku. A thi ƙoƙi u shuma nga mishonga. Ndi khou ƙoƙa u vha muongi.”

“Ni o khethwaho nga n̄e, ngauralo ni ɔ vha maine. Ndo ni rina uri Mulumiswa ndi tshi khou lugisela ɔvha heji. Thomani u lugisa saizwi ri tshi khou ɔɔa u tuwa.

Vhukati ha vhusiku, a vuwa. A sedza lufhera lwawe lwo nakaho. U do dzhena khakhathini nga zwine a khou toda u ita? U do tuvha mme awe?

Thwa, thwa, thwa! Ri pfha mubvumo. Ndi Mulumiswa a tshi khou bva nduni. U khou lingedza uri a si pfhale. Ndi swiswini nahone ha todi u ita phosho. Arali a hwenya, hu do vha na phosho!

E ngilani, Mulumiswa a vhona munna o mu livha. O mbo ɔi tshuwa a dzumbama murahu ha zwiṭaka. Ho vha hu na mubvumo.

Munna a huwelela: “Ndi nnyi a re afho?”

“Ndi nṅe,” hu fhindula Mulumiswa.

“Ni khou ya ngafhi mutukana? Ndi vhukati ha vhusiku. A ni shavhi zwipuka zwa ɔaka? Dzina ḽanga ndi pfhi Phindulo. Ambani, nga u ṭavhanya, ndi maɔautsha.”

Dzina ɔ́anga ndi p̄hi Mulumiswa, ndi bva Ha Maila. Ndi khou shavha mme anga. Vha khou ɔ́da uri ndi vhe maine ngeno ndi sa ɔ́di u vha maine.

Ndi khou humbela uri vha nthuse!”

“Ibvani ni fhele! Vheive vhana vha tshizwino a ni na mikhwa. A ni thetshelesi vhabebi vha vheive. Ntsedzeni, na n̄e ndi maine. Ndi khou tendelana na mme aṅu. A hu na tsho khakheaho nga u vha maine,” hu amba munna o sinyuwa.

Mulumiswa o t̃uwa o sinyuwa a songo wana thuso. U ɔ ita mini zwino? Mulumiswa a pfha mibvumo i ofhisaho ya vhusiku. Hu ɔ itea mini arali hu ndau kana phunguhwe?

Hu na mubvumo wa thwa, thwa, thwa, musi Mulumiswa a tshi khou tshimbila vhusiku. O tshuwa nahone u sokou sedza. O tshuwa nahone u bvela phanda na u sedza. Mbilu yawe i khou rwela n̄ha! Tshuu hai! Khamusi kurwele kwa mbilu yawe kwu a pfhala.

Mulumiswa o vhona mufumakadzi mulapfhu a tshi khou mu livha. A sedza fhedzi ho vha hu si na tshifhinga tsha u shavha.

“Ni khou ya ngafhi, mutukana? Dzina langa ndi pphi Muladelo. Ambani, ndo thetshesesa.”

“Dzina l̄anga ndi p̄hi Mulumiswa, ndi bva Ha Maila. Ndi khou shavha mme anga. Vha khou t̄oda uri ndi vhe maine ngeno ndi sa t̄odi u vha maine.

Ndi khou humbela uri vha nthuse!”

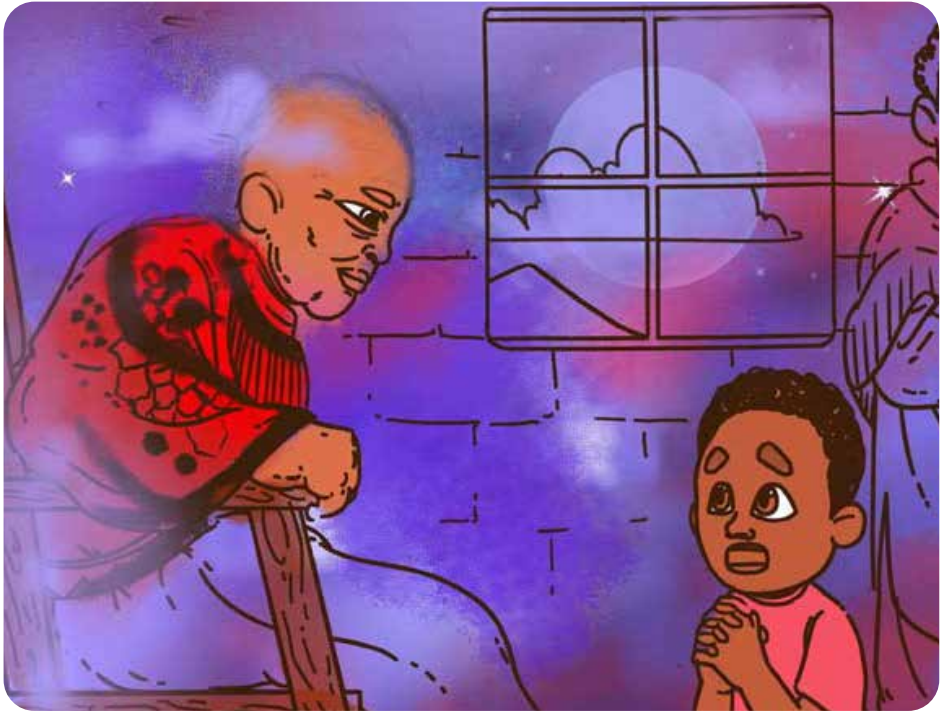

“Ndi mikhwa i si yavhuḍi u shavha vhabebi,”
hu amba mufumakadzi.

Mulumiswa a thoma u lila. Mulumiswa a
mu eletshedza uri a ṭuwe a wane thuso
kha khosi Vho Mulima vha Ha Mulima. Zwi
dzulela u ambiwa uri vha funa vhana na u vha
tsireledza. Mulumiswa o vha o takalela u pfha
izwo.

Mulumiswa o vha a tshi khou gonya tshikwara. O vha a tshi khou ya kha khosi Vho Mulima vha Ha Mulima. O vha a na fulufhelo la uri u do wana thuso. Milenzhe yawe a i tsha lemela, zwino a nga tshimbila nga u tshavhanya.

Nnḁa ha nnḁu ya khosi Mulumiswa o wana mukalaha vha re na mavhudzi matshena vho dzula nnḁa. O humbela u vhona khosi, mukalaha vha mu isa nga ngomu u vhona khosi. Mulumiswa a gwadama a luvheledza khosi uri i mu thuse.

“Dzina ɓaŋga ndi pfi Mulumiswa, ndi bva Ha Maila. Ndi khou shavha mme anga. Vha khou ɓoɗa uri ndi vhe maine ngeno ndi sa ɓoɗi u vha maine.

Ndi khou humbela uri vha nthuse!”

Khosi ya ̣uwa nae hayani. Ho vha hu si kule na kule. Musi vha tshi swika hayani ha Mulumiswa khosi yo founela mme uri vha ̣e vha ̣alutshedze, Mulumiswa o vha o takala.

Nga murahu a ppha dzina ̣awe ̣i tshi khou vhidziwa.

“Mulumiswa! Mulumiswa! Vuwani! Ndi tshifhinga tsha u ya tshikoloni. Ni do lenga.”
Ho vha hu mme awe vha tshi khou mu vhidzelela.

Musi a tshi vula mafo awe, a vhona uri u hayani. O vha o takala musi a tshi vhona uri ho vha hu tshi tou vha muoro!

Readers

Luĵa 1-2

- Donngi ya Khuliso
- Nunu na Bobi
- Liḡowa!
- Muma, aḡama, pfhala!
- Zwivhuya u funa u kunakisa!
- Ngele na Ngudo vha a thusa
- A hu na maḡi
- Tshi a kona u fhufha?
- Mulilo!
- Mavhudzi mahulu
- Ṭali na buvhi
- Muoli Marubini!
- Thuso o mangala!
- Baba vha ḡo vhuya lini?
- Phumu o takalaho!
- Mvulatshikolela!
- Thendo na Thiambi
- Kha ri vhulunge maḡi
- Ṭhama o farakanea!
- Vha bulasini
- Ivhani na vhulenda, Thabelo
- Swobo ya u ḡifhelela
- Vhasidzana na mbudzi

Luĵa 3

- Badzhi yo shandukisiwaho
- Dzikhonani kha miṣho yoṭhe!
- A thi funi miroho!
- Mulimi Vho Vele na dziṭhoho
- Tshilidzi o huvhala
- Maḡi! Maḡi!
- Lufuno lwa malwelavanda
- Zwienda zwiswa zwa Pfhano
- Mathaitḡai a Lwalwa
- Ripḡuluse o fara mbava!
- Muṭa u ṭhogomelaho
- Musengavhadzimu wa Farisani
- Mutevheṭḡaḡu wa vḡutshilo ha tshidula
- Vḡulwadze ha dzinguluvhe
- U ṭhetshela zwiḡiwa zwa Tshivenda
- Makumba o nyamalalaho a Vuvu
- Luṭamo lwa Ṇwasundani lwo bevedzea
- Aḡivhaho na Aḡaho
- Moli na zwithuthubi
- Tshibeḡani tsha Kulani
- Maitele a Vhavenḡa
- Mukapu wa u ḡifha
- Mushonga wa u fhodza
- Ṇotshi
- Vḡuṭolo ha dzimbeu
- Muhumbulo wavḡuḡi wa Tseisano
- Bola yo xelaho
- Wanga u ḡivha tshifhinga
- Ni ṭavhanyela mini, Wandeme?
- Ngweḡa i sa londi
- Muṭambi makone
- Zwifhiwa

Luĵa 4-5

- Rinngi ya musuku
- Lwendo lwa u ya vhugalaphukha
- Muvhuya u londola mutakalo zwavḡuḡi!
- Mulimisi o fariwa nga mala
- Soweto
- Tshaka dza zwiendedzi
- Mathoma maswa
- Ndifhedzo ya bulu
- Musidzana wa vḡuṭali
- Zwo hulesa kha nḡe!
- Vḡatukana vha vḡuṭali
- Vḡulwadze ha mukhushwane
- Murei wa khovhe
- Thaidzo ngadeni ya makhulu
- Vḡusiku vḡu si na khofhe
- Ṭhangaṭḡhanganyo tshi sa ofhiho!
- Tshienda tshavḡuḡi
- Muḡoro wa Sedzani

ZENEX
FOUNDATION

MOLTENO
INSTITUTE FOR LANGUAGE AND LITERACY
EST. 1974

Ulwazi Lwethu yo lamedziwa nga Zenex Foundation nahone ndi thandela yo thomiwaho u itela u bveledza tshivhalo tsha bugu dza murole wa fhasi na vhavhali vha vhalelaho u dhiphina vha nyambo dza Afrika na matheriala wa u tikedza vhadededzi. Iyi thandela yo livhiswa kha u funza na u tikedza vhagudiswa vha re kha Mutheo wa Fhasi u itela u khwinifhadza kuvhalele na kupfhesesele kwa luambo lwavho lwa hayani. Bugu dzo bveledzwa nga nyambo dza tshane dza Afrika nga u shumisana ha Molteno Institute for Language and Literacies, Nelson Mandela Institute for Education and Rural Development, Room to Read South Africa, na Saide. Zwishumiswa zwothe zwo bveledzwa sa “Zwishumiswa zwa Pfunzo zwo Vulelwaho” kana “Open Education Resources” (OER).

Please visit our website to download the full copy of this reader:
ulwazilwethu.org.za

Creative Commons Attribution-
NonCommercial-NoDerivatives
(CC BY-NC-ND) 4.0
International Licence

Disclaimer: You are free to download and share this work as long as you attribute Zenex Foundation, but you may not change this work in any way or use it commercially.

